

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ТА НАВЧАННЯ

УДК 378.147:658.62

DOI <https://doi.org/10.12958/3083-6514-2026-2-107-114>

Володавчик Вікторія Сергіївна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри публічної служби й управління навчальними закладами

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Лубни, Україна.

volodavchykviktoria@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8471-7548>

ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТОРГІВЛІ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ ТОВАРІВ

Торговельна галузь постійно стикається з низкою випробувань: пандемія COVID-19, що прискорило процеси цифровізації в роздрібній торгівлі; трансформацію товарної структури, що відображається у попиті зростання на інноваційні, екологічно чисті товари та низку інших факторів, які впливають на якість товарів. Якість товарів у сучасних умовах трансформується з технічної характеристики продукції на стратегічний інструмент конкурентної боротьби та один з ключових факторів успіху на глобалізованих ринках.

Проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів досліджували провідні вітчизняні і зарубіжні науковці В. Апопій, Б. Войтко, С. Виговська, С. Гончаренко, Т. Гуштан, О. Дубасенюк, О. Карпова, П. Лузан, Н. Ничкало, І. Сопівник, О. Шалева, Б. Якобс та інші, що дозволяє систематизувати основні дефініції, що становлять методологічну основу нашого дослідження.

Метою статті є проаналізувати понятійно-категоріальний апарат проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів. На виконання мети розглянемо порушену проблему в трьох ключових поняттях: «професійна підготовка», «фахівець з торгівлі» та «якість товарів», які потребують детального аналізу.

Поняття «професійна підготовка» є багатоаспектним та розглядається науковцями з різних методологічних позицій. Аналіз наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до тлумачення цього терміну, що зумовлено складністю та багатовимірністю даного феномену. В педагогічній науці сформувалися різні підходи до розуміння сутності професійної підготовки, які акцентують увагу на різних аспектах цього процесу: результативному, процесуальному, системному, діяльнісному, компетентнісному тощо. Кожен з цих підходів розкриває певний аспект професійної підготовки, проте жоден з них не може претендувати на вичерпність та універсальність, що вимагає інтегративного підходу до розуміння сутності цього поняття.

У педагогічному словнику С. Гончаренка професійна підготовка визначається як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії; процес повідомлення відповідних знань і умінь (Гончаренко, 1997). Таке тлумачення акцентує увагу на результативному аспекті професійної підготовки, розглядаючи її як певну сукупність професійних характеристик фахівця. Втім, це визначення не враховує процесуальний аспект професійної підготовки, не розкриває її системного характеру та не відображає роль суб'єкта підготовки в цьому процесі. Системний

підхід до розуміння професійної підготовки представлений у роботах Н. Ничкало, яка визначає це поняття як цілісну педагогічну систему, функціонування якої передбачає створення умов для професійного розвитку майбутніх фахівців у процесі оволодіння знаннями, вміннями і навичками, необхідними для успішного здійснення професійної діяльності (Ничкало, 2002). Таке трактування розширює розуміння професійної підготовки, включаючи до нього не лише результативний, але й процесуальний аспект, а також акцентуючи увагу на системному характері цього процесу. Однак, воно не повністю розкриває особистісний аспект професійної підготовки, зокрема, формування професійно важливих якостей та ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця.

Діяльнісний підхід до тлумачення поняття «професійна підготовка» представлений у роботах О. Дубасенюк, яка розглядає професійну підготовку як цілеспрямований процес формування у майбутніх фахівців професійної компетентності, активної життєвої позиції, внутрішньої культури, здатності до продуктивного спілкування з навколишнім світом для професійно-особистісної та соціальної реалізації, навчання та самоосвіти упродовж життя (Дубасенюк, 2011). У цьому визначенні акцентується увага на формуванні не лише професійних знань, умінь і навичок, але й особистісних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку педагогічної науки, зокрема, концепції особистісно-орієнтованого навчання та ідеї безперервної освіти. Проте, це визначення недостатньо уваги приділяє інституційному та організаційному аспектам професійної підготовки, зокрема, ролі закладів освіти, навчальних програм, форм і методів навчання в цьому процесі.

У контексті компетентнісного підходу, який наразі є домінуючим у сучасній педагогічній науці, професійна підготовка трактується як процес формування професійної компетентності майбутнього фахівця, що включає систему професійних знань, умінь, навичок, здатностей, цінностей та особистісних якостей, що забезпечують успішне виконання професійних функцій (Лузан, Сопівник & Виговська, 2016). Таке розуміння професійної підготовки відповідає сучасним тенденціям розвитку вищої освіти та вимогам ринку праці, оскільки акцентує увагу на формуванні інтегральної характеристики фахівця, яка визначає його здатність ефективно вирішувати професійні завдання. Компетентнісний підхід до розуміння професійної підготовки дозволяє інтегрувати різні аспекти цього процесу: знаннєвий, діяльнісний, особистісний, ціннісний, а також узгодити вимоги освітньої системи та ринку праці. Однак, цей підхід потребує конкретизації в контексті підготовки фахівців конкретної галузі, зокрема, торговельної.

У зарубіжній педагогічній науці поняття «професійна підготовка» (*vocational training, professional education*) також розглядається з різних методологічних позицій. Зокрема, у документах Європейського центру розвитку професійної освіти (CEDEFOP, 2022) професійна підготовка визначається як освіта та навчання, спрямовані на оснащення людей знаннями, ноу-хау, навичками та/або компетенціями, необхідними для конкретних професій або більш широко на ринку праці. Таке визначення акцентує увагу на практичній спрямованості професійної підготовки та її зв'язку з потребами ринку праці, що є особливо актуальним в контексті європейської інтеграції України та гармонізації освітніх систем.

Узагальнюючи різні підходи до розуміння поняття «професійна підготовка», можна визначити її як цілеспрямований, системний процес формування у майбутніх фахівців професійних компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних функцій, який здійснюється в спеціально створеному освітньому середовищі з використанням відповідних форм, методів і засобів навчання. Таке інтегративне визначення враховує різні аспекти професійної підготовки (процесуальний, результативний, системний, особистісний, компетентнісний) та може слугувати теоретичною основою для подальшого дослідження проблеми підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів.

Поняття «фахівець з торгівлі» є комплексним і багатовимірним, охоплюючи широкий спектр професій та спеціалізацій у торговельній галузі. Аналіз наукової літератури та нормативно-правових документів дозволяє систематизувати різні підходи до тлумачення цього поняття та визначити його сутнісні характеристики в контексті нашого дослідження. Вітчизняні та зарубіжні науковці розглядають поняття «фахівець з торгівлі» з різних позицій: функціональної (через призму професійних функцій та завдань), компетентнісної (через систему професійних компетентностей), професіографічної (через професійні вимоги та кваліфікаційні характеристики), що зумовлює різноманітність підходів до його визначення та необхідність їх синтезу для формування цілісного розуміння сутності цього поняття.

У нормативно-правовому полі України поняття «фахівець з торгівлі» конкретизується через Національний класифікатор професій ДК 003:2010 (із змінами, внесеними у 2025 році) (Національний класифікатор України, 2010), де виокремлюються такі професійні групи фахівців у сфері торгівлі: товарознавці, комерсанти, маркетологи, фахівці з продажу, фахівці з логістики, менеджери з закупівель, менеджери з продажу тощо. Кожна з цих професійних груп має свою специфіку, проте спільним для них є необхідність володіння компетентностями з визначення якості товарів, що є ключовим аспектом професійної діяльності в торговельній галузі. Національний класифікатор професій визначає кваліфікаційні вимоги до фахівців з торгівлі, серед яких важливе місце посідають знання товарознавства, стандартизації, сертифікації та управління якістю, що підкреслює значущість компетентностей з визначення якості товарів для фахівців даної галузі. Це створює нормативну основу для розуміння сутності поняття «фахівець з торгівлі» та визначення вимог до їх професійної підготовки.

В академічному дискурсі поняття «фахівець з торгівлі» розглядається з різних теоретико-методологічних позицій. В. Апопій, О. Шалева та Т. Гуштан визначають фахівця з торгівлі як професіонала, який володіє спеціальними знаннями, уміннями та навичками у сфері організації та здійснення торговельної діяльності, зокрема товарознавства, маркетингу, управління продажами, логістики тощо (Апопій, Шалева & Гуштан, 2016). Таке визначення акцентує увагу на професійних компетентностях фахівця, необхідних для успішної діяльності в торговельній галузі, проте не конкретизує специфіку його діяльності в контексті визначення якості товарів. Таке функціональне визначення дозволяє зрозуміти сутність професійної діяльності фахівця з торгівлі, проте не розкриває в повній мірі його професійні компетентності та особистісні якості, необхідні для успішної діяльності в цій сфері.

У зарубіжній науковій літературі поняття «фахівець з торгівлі» (*trade specialist, retail specialist, merchandiser*) також розглядається з різних позицій. Зокрема, Б. Якобс і О. Карпова визначають фахівця з торгівлі як професіонала, який володіє знаннями та навичками у сфері роздрібної торгівлі, маркетингу, мерчандайзингу та управління продажами, і здатний ефективно задовольняти потреби споживачів через надання якісних товарів та послуг (Jacobs & Karпова, 2022). Таке визначення акцентує увагу на клієнтоорієнтованості фахівця з торгівлі та його здатності забезпечувати якість товарів і послуг, що є важливим аспектом професійної діяльності в торговельній галузі.

Узагальнюючи різні підходи до тлумачення поняття «фахівець з торгівлі», можна визначити його як професіонала, який має спеціальну освіту у сфері торгівлі, володіє системою професійних компетентностей, необхідних для здійснення торговельної діяльності, зокрема компетентностями з визначення якості товарів, та здатний ефективно задовольняти потреби споживачів в умовах динамічних змін ринкового середовища. Таке інтегративне визначення враховує різні аспекти професійної діяльності фахівця з торгівлі (функціональний, компетентнісний, особистісний) та акцентує увагу на компетентностях з визначення якості товарів, які є ключовими в контексті нашого дослідження.

Поняття «якість товарів» є центральним у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі, оскільки визначає предметну область їхньої професійної діяльності та зміст професійних компетентностей, які повинні бути сформовані в процесі підготовки. Аналіз наукової літератури та нормативно-правових документів дозволяє систематизувати різні підходи до тлумачення цього поняття та визначити його сутнісні характеристики в контексті професійної підготовки. Поняття «якість товарів» розглядається науковцями з різних позицій: технічної (як сукупність технічних характеристик товару), економічної (як фактор конкурентоспроможності та ціноутворення), юридичної (як відповідність нормативним вимогам), споживчої (як здатність задовольняти потреби споживачів), що зумовлює необхідність його комплексного аналізу та синтезу для формування цілісного розуміння сутності цього поняття в контексті професійної підготовки фахівців з торгівлі.

У нормативно-правовому полі України поняття «якість товарів» регламентується низкою законодавчих актів, зокрема Законом України «Про захист прав споживачів», Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», Законом України «Про стандартизацію» тощо. Відповідно до Закону України «Про захист прав споживачів», якість товару визначається як «властивість продукції, яка відповідає вимогам, встановленим для цієї категорії продукції у нормативно-правових актах і нормативних документах, та умовам договору із споживачем» (Про захист прав споживачів, 1991). Таке визначення акцентує увагу на відповідності товару нормативним вимогам та договірним зобов'язанням, що є важливим аспектом якості з юридичної точки зору. Водночас, воно не враховує споживчий аспект якості, зокрема, здатність товару задовольняти потреби споживачів, що є ключовим для розуміння сутності якості в економічному та маркетинговому контексті.

У міжнародному стандарті ДСТУ ISO 9000:2015 «Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів» якість визначається як «ступінь, до якого сукупність власних характеристик об'єкта задовольняє вимоги» (ДСТУ ISO, 2016). Таке визначення є більш універсальним та гнучким, оскільки дозволяє враховувати різні аспекти якості залежно від контексту та специфіки об'єкта. В контексті товарів, це визначення можна інтерпретувати як ступінь, до якого сукупність характеристик товару задовольняє вимоги споживачів, нормативних документів, виробника тощо. Однак, таке загальне визначення потребує конкретизації в контексті професійної підготовки фахівців з торгівлі, зокрема, щодо методів та критеріїв оцінювання якості товарів.

В академічному дискурсі поняття «якість товарів» розглядається з різних теоретико-методологічних позицій. І. Маркіна, І. Потапюк, Д. Мошенець визначають якість товарів як сукупність характеристик товару, які визначають його здатність задовольняти встановлені та передбачувані потреби споживачів відповідно до свого призначення (Маркіна, Потапюк & Мошенець, 2018). Таке визначення акцентує увагу на споживчому аспекті якості, розглядаючи її через призму задоволення потреб споживачів, що є важливим для розуміння сутності якості в маркетинговому контексті. Б. Войтко трактує якість товарів як комплексне поняття, що характеризує ефективність всіх сторін діяльності підприємства-виробника, включаючи розробку стратегії, організацію виробництва, маркетинг тощо. Таке визначення розширює розуміння якості товарів, включаючи до нього не лише характеристики самого товару, але й процесні аспекти його виробництва та реалізації, що відповідає сучасним тенденціям розвитку систем управління якістю (Войтко, 2021).

У зарубіжній науковій літературі поняття «якість товарів» (*product quality, goods quality*) також розглядається з різних позицій. Зокрема, Р. De Giovanni, виокремлює вісім вимірів якості товарів: ефективність, характеристики, надійність, відповідність, довговічність, сервіс, естетика та сприйняття якості (De Giovanni, 2024). Такий багатовимірний підхід дозволяє більш комплексно розуміти сутність якості товарів та враховувати різні аспекти цього поняття при розробці систем оцінювання якості.

Узагальнюючи різні підходи до тлумачення поняття «якість товарів», можна визначити його як комплексну характеристику товару, яка відображає ступінь його відповідності нормативним вимогам, договірним зобов'язанням та очікуванням споживачів, і визначається сукупністю його властивостей, що забезпечують задоволення встановлених та передбачуваних потреб споживачів відповідно до призначення товару. Таке інтегративне визначення враховує різні аспекти якості товарів (нормативний, економічний, споживчий) та може слугувати теоретичною основою для розуміння сутності процесу визначення якості товарів у контексті професійної підготовки фахівців з торгівлі.

На основі проведеного дефінітивного аналізу ключових понять дослідження – «професійна підготовка», «фахівець з торгівлі» та «якість товарів» – можемо сформулювати авторське визначення поняття «професійна підготовка майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів», яке інтегрує сутнісні характеристики цих понять та відображає специфіку досліджуваного феномену. Формулювання авторського визначення базується на комплексному аналізі наукової літератури, нормативно-правових документів та сучасних тенденцій розвитку торговельної галузі, зокрема, цифровізації, глобалізації та кластеризації економіки, підвищення вимог до якості товарів з боку споживачів та регуляторних органів, посилення конкуренції на глобальних ринках тощо. Авторське визначення враховує різні методологічні підходи до розуміння процесу професійної підготовки (системний, компетентнісний, діяльнісний, особистісний) та специфіку професійної діяльності фахівців з торгівлі в контексті визначення якості товарів.

Отже, на даному етапі дослідження під поняттям «професійна підготовка майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів» будемо розуміти цілеспрямований процес формування системи професійних компетентностей, необхідних для здійснення об'єктивного, достовірного та комплексного оцінювання відповідності характеристик товарів встановленим національним та міжнародним стандартам, а також вимогам споживачів, з використанням сучасних методів та технологій контролю якості в умовах цифрової трансформації торговельної галузі. Ця підготовка здійснюється в спеціально створеному освітньому середовищі закладу вищої освіти з використанням інноваційних форм, методів і засобів навчання, спрямованих на формування інтегральної, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, що забезпечують здатність майбутніх фахівців з торгівлі ефективно виконувати професійні функції з визначення якості товарів у сучасних умовах глобалізації та кластеризації економіки.

Одним із визначень є комплексність, яка виявляється в урахуванні різних аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів: процесуального (як цілеспрямований, системний процес), результативного (як формування системи професійних компетентностей), змістового (як сукупність знань, умінь, навичок з визначення якості товарів), технологічного (як використання сучасних методів та технологій контролю якості), контекстуального (як урахування сучасних тенденцій розвитку торговельної галузі). Таке комплексне визначення дозволяє сформулювати цілісне уявлення про досліджуваний феномен та створює теоретичну основу для розробки системи професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів.

Подальшому дослідженню буде підлягати огляд детальної нормативно-правової бази професійної підготовки фахівців з торгівлі до визначення якості товарів.

Список використаної літератури

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / гол. ред. С. Головка. Київ : Либідь, 1997. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009714> (дата звернення: 14.01.2026).
2. Ничкало Н. Г. Педагогічні і психологічні дослідження в Україні: проблеми і перспективні напрями. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці*

фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Київ–Вінниця : ДОВ Вінниця, 2002. № 2. Ч. 1. С. 16–22.

3. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 19–33.

4. Лузан П. І., Сопівник І. В., Виговська С. В. Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : підручник. Київ : Міленіум, 2016. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u188/luzan_sopivnik_vigovska._metodol_gruden16_1.pdf (дата звернення: 14.01.2026).

5. The future of work is learning. *CEDEFOP*, 2022. URL: https://www.cedefop.europa.eu/files/9182_en.pdf (дата звернення: 14.01.2026).

6. Національний класифікатор України. Класифікатор професій. Чинний від 01.11.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення: 14.01.2026).

7. Апопій В. В., Шалева О. І., Гуштан Т. В. Тенденції розвитку спеціалізації у роздрібній торгівлі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 10(1). С. 18–22.

8. Jacobs B., Karpova E. Skills and Knowledge for Merchandising Professionals: The Case of the South African Apparel Retail Industry. *Clothing and Textiles Research Journal*. 2022. Vol. 40, Issue 1. P. 55–72. DOI: <https://doi.org/10.1177/0887302X20935516>

9. Про захист прав споживачів: Закон України редакція від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 14.01.2026).

10. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України редакція від 15.01.2015 № 124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text> (дата звернення: 14.01.2026).

11. Про стандартизацію: Закон України редакція від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> (дата звернення: 14.01.2026).

12. ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів. Чинний від 01.07.2016. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 50 с. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=64030 (дата звернення: 14.01.2026).

13. Маркіна І. А., Потапук І. П., Мошенець Д. О. Теоретико-методологічні засади управління якістю продукції. *Економічний форум*. 2018. № 1. С. 189–193. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecfor_2018_1_31.pdf (дата звернення: 14.01.2026).

14. Войтко Б. Маркетингові стратегії управління якістю послуг підприємства : магістерська робота. Київ, 2021. URL: http://dp.knute.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6110/1/Voytko_BK_4m_denna_12_2021.pdf (дата звернення: 14.01.2026).

15. De Giovanni P. The modern meaning of «quality»: analysis, evolution and strategies. *The TQM Journal*. 2024. Vol. 36, Issue 9. P. 309–327. DOI: <https://doi.org/10.1108/TQM-12-2023-0413>

References

1. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid. Retrieved from <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009714> (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].

2. Nychkalo, N. H. (2002). *Pedahohichni i psykhologichni doslidzhennia v Ukraini: problemy i perspektyvni napriamy* [Pedagogical and psychological research in Ukraine: problems and promising directions]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*. (No. 2, P. 1, pp. 16–22). Kyiv–Vinnytsia: DOV Vinnytsia [in Ukrainian].

3. Dubaseniuk, O. A. (2011). Profesiina pedahohichna osvita: kompetentnisnyi pidkhid [Professional pedagogical education: competence approach]. (pp. 19–33). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
4. Luzan, P. I., Sopivnyk, I. V., & Vyhovska, S. V. (2016). Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovo-pedahohichnykh doslidzhen [Methodology and organization of scientific and pedagogical research]. Kyiv: Milenium. Retrieved from https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u188/luzan_sopivnik_vigovska._metodol_gruden16_1.pdf (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
5. The future of work is learning. CEDEFOP, 2022. Retrieved from https://www.cedefop.europa.eu/files/9182_en.pdf (Last accessed: 14.01.2026) [in English].
6. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy. Klasyfikator profesii. Chynnyi vid 01.11.2010 r. [National classifier of Ukraine. Classifier of professions. Valid from November 1, 2010]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
7. Apopii, V. V., Shaleva, O. I., & Hushtan, T. V. (2016). Tendentsii rozvytku spetsializatsii u rozdribnii torhivli Ukrainy [Development trends of specialization in retail trade of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and the world economy*, 10(1), 18–22 [in Ukrainian].
8. Jacobs, B., & Karpova, E. (2022). Skills and Knowledge for Merchandising Professionals: The Case of the South African Apparel Retail Industry. *Clothing and Textiles Research Journal*, 40(1), 55–72. DOI: <https://doi.org/10.1177/0887302X20935516> [in English].
9. Pro zakhyst prav spozhyvachiv: Zakon Ukrainy redaktsiia vid 12.05.1991 № 1023-XII [On the protection of consumer rights: Law of Ukraine edition dated May 12, 1991 No. 1023-XII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
10. Pro tekhnichni rehlementy ta otsinku vidpovidnosti: Zakon Ukrainy redaktsiia vid 15.01.2015 № 124-VIII [On technical regulations and conformity assessment: Law of Ukraine edition dated January 15, 2015 No. 124-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text> (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
11. Pro standartyzatsiiu: Zakon Ukrainy redaktsiia vid 05.06.2014 № 1315-VII [On standardization: Law of Ukraine edition dated June 5, 2014 No. 1315-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
12. DSTU ISO 9000:2015 Systemy upravlinnia yakistiu. Osnovni polozhennia ta slovnyk terminiv. Chynnyi vid 01.07.2016 [DSTU ISO 9000:2015 Quality management systems. Basic provisions and dictionary of terms. Valid from July 1, 2016]. (2016). Kyiv: DP «UkrNDNTs». Retrieved from https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=64030 (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
13. Markina, I. A., Potapiuk, I. P., & Moshenec, D. O. (2018). Teoretyko-metodolohichni zasady upravlinnia yakistiu produktsii [The oretric-methodological foundations of product quality management]. *Ekonomichnyi forum – Economic forum*, (1), 189–193. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecfor_2018_1_31.pdf (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
14. Voitko, B. (2021). Marketynhovi stratehii upravlinnia yakistiu posluh pidpriemstva [Marketing strategies for managing the quality of the company's services]. Kyiv. Retrieved from http://dp.knute.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6110/1/Voytko_BK_4m_denna_12_2021.pdf (Last accessed: 14.01.2026) [in Ukrainian].
15. De Giovanni, P. (2024). The modern meaning of «quality»: analysis, evolution and strategies. *The TQM Journal*, 36(9), 309–327. DOI: <https://doi.org/10.1108/TQM-12-2023-0413> [in English].

Володавчик В. С. Понятійно-категоріальний апарат проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів

Статтю присвячено дослідженню понятійно-категоріального апарату проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів.

Встановлено поняття «професійна підготовка майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів» – це цілеспрямований процес формування системи професійних компетентностей, необхідних для здійснення об'єктивного, достовірного та комплексного оцінювання відповідності характеристик товарів встановленим національним та міжнародним стандартам, а також вимогам споживачів, з використанням сучасних методів та технологій контролю якості в умовах цифрової трансформації торговельної галузі. Ця підготовка здійснюється в спеціально створеному освітньому середовищі закладу вищої освіти з використанням інноваційних форм, методів і засобів навчання, спрямованих на формування інтегральної, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, що забезпечують здатність майбутніх фахівців з торгівлі ефективно виконувати професійні функції з визначення якості товарів у сучасних умовах глобалізації та кластеризації економіки.

Сформульовано цілісне уявлення про досліджуваний феномен та створює теоретичну основу для розробки системи професійної підготовки майбутніх фахівців з торгівлі до визначення якості товарів.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівець з торгівлі, якість товарів.

Volodavchyk V. S. Conceptual and categorical apparatus of the problem of professional training of future trade specialists in determining the quality of goods

The article is devoted to the study of the conceptual and categorical apparatus of the problem of professional training of future trade specialists in determining the quality of goods.

The concept of “professional training of future trade specialists in determining the quality of goods” has been established as a purposeful process of forming a system of professional competencies necessary for conducting an objective, reliable, and comprehensive assessment of the compliance of goods with established national and international standards, as well as consumer requirements, using modern methods and technologies of quality control in the context of the digital transformation of the trade industry. This training is carried out in a specially created educational environment of a higher education institution using innovative forms, methods and means of training aimed at forming integral, general, and special (professional) competencies that ensure the ability of future trade specialists to effectively perform professional functions in determining the quality of goods in the modern conditions of globalization and clustering of the economy.

A comprehensive understanding of the phenomenon under study has been formulated, creating a theoretical basis for the development of a system of professional training for future trade specialists in determining the quality of goods.

Key words: professional training, trade specialist, quality of goods.

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого
доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 16.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026